Mag. Karmen Kern Pipan in Loredana Leon

Podelitev evropske nagrade za kakovost v Budimpešti

Podelitev evropske nagrade in priznanja evropskim finalistom

Od 6. do 7. novembra 2006 je bil v Budimpešti forum EFQM, v okviru katerega smo bili navzoči tudi na podelitvi najprestižnejših nagrad za poslovno odličnost. Zbralo se je več kot 700 najuspešnejših evropskih predstavnikov iz zasebnega in javnega sektorja iz 45 držav. Na dogodku je bil tudi predsednik madžarske vlade.

Evropsko priznanje za uvrstitev med finaliste ocenjevanja za evropsko nagrado za poslovno odličnost je letos kot edino slovensko podjetje prejela tudi Luka Koper. Prvo slovensko podjetje, ki je leta 1998 postalo *Finalist European Quality Award,* pa je bilo podjetje Hermes SoftLab iz Ljubljane.

Izjemen dosežek podjetja Luke Koper je plod stalnih prizadevanj po uvajanju načel odličnosti v poslovanju tega uspešnega podjetja. Luka Koper se je dokazala že leta 2002, ko je prejela Priznanje Republike Slovenije za poslovno odličnost.

To je velik dosežek za Slovenijo, zato ga želimo še posebej poudariti, predvsem kot spodbudo in zgled za druga slovenska podjetja, ki želijo dosegati odlične rezultate in – to je možno in zaželeno – na podlagi sistema državne in evropske nagrade za kakovost postati še prepoznavnejša. Podjetje Luka Koper se je tako postavilo ob bok odličnih podjetij, kot so Siemens, Opel, Oracle, Westel Mobile, Grundfos, Renault TNT, Fiat, Philips itd.

Evropsko nagrado za kakovost *(Award & Prize Winner)* so letos prejele družbe BMW iz Nemčije, Grundfos A/S iz Danske, TNT Express GmbH iz Nemčije in St. Mary's College (Londonderry) s Severne Irske, med finaliste pa se je uvrstilo tudi slovensko podjetje Luka Koper.

Dogodek je še posebej pomemben z vidika uveljavljanja odličnosti v poslovanju slovenskih podjetij. To je ena od pomembnih usmeritev

Slika 1: Luka Koper – evropski finalist nagrade za kakovost poslovanja (priznanje je prevzel Marjan Babič, član uprave)

Strategije razvoja Slovenije in namen Zakona o priznanju Republike Slovenije za poslovno odličnost, katerega izvajanje koordinira Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo v okviru Urada RS za meroslovje, ki ima obenem status nacionalne partnerske organizacije EFQM (www.mirs.si).

Nagrade za kakovost

Uspešna podjetja v zahtevnem in hitro spreminjajočem se globalnem okolju optimalno zadovoljujejo potrebe vseh udeleženih strani. Podjetje, ki želi biti uspešno, mora ne glede na sektor, velikost, strukturo ali zrelost ustvariti ustrezen sistem poslovanja. Stalen napredek in izboljševanje poslovanja je mogoče doseči različno. Uspešno vodenje zahteva dobro poznavanje in primerno uporabljanje virov ter možnosti v kombinaciji z iskanjem novih poti, pridobivanjem novega znanja in izkušenj.

Kratek zgodovinski pogled na stopnjevanje zavesti o pomenu kakovosti v svetu, najprej predvsem v industriji in pozneje tudi na področju storitev, nam kaže dejstvo, da je Japonska že v 50. letih prejšnjega stoletja razvila svoj sistemski pristop obvladovanja kakovosti, katerega razvoj in posledica sta bila zaznamovana v letu 1951 s podelitvijo prve nagrade za kakovost, tako imenovane Demingove nagrade najboljšim podjetjem. Kot odgovor so v ZDA na začetku 60. let v avtomobilski in oboroževalni industriji začeli na podlagi posebnih vprašalnikov intenzivno pripravljati zahteve za ustrezen sistem zagotavljanja kakovosti in tako prišli tudi do prvih standardov. V 80. letih so ZDA dopolnile japonski model TQM in ga prilagodile ameriškim razmeram ter v letu 1988 podelile tudi prvo nagrado za kakovost, imenovano *Malcolm Baldrige National Quality Award* (MBNQA).

Zahodna Evropa je v tem času doživela prve izdaje standardov serije ISO 9000 in hiter vzpon števila certificiranih sistemov kakovosti v podjetjih. Kljub temu pa se je na podlagi raziskav in primerjav produktivnosti v avtomobilski industriji izkazalo, da so evropski proizvajalci avtomobilov daleč za Japonsko in ZDA.

EFQM in evropska nagrada za kakovost (EQA)

To je v letu 1990 spodbudilo 14 vodilnih evropskih podjetij in Evropsko komisijo, da so ustanovili Evropski sklad za upravljanje kakovosti – *European Foundation for Quality Management* (v nadaljevanju EFQM) z nalogo, da razvije pristop oziroma model, katerega uporaba bo izboljšala konkurenčnost v Evropi.

Podjetja ustanovitelji so: Robert Bosch GmbH, British Telecommunications plc, Bull SA, Ciba-Geigy AG, Avions Marcel Dassault-Breguet Aviation, AB Electrolux, Fiat Auto SpA, Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N. V., Nestle SA, Ing. C. Olivetti & C., SpA, N. V. Philips Gloeilampenfabrieken, Regie Nationale des Usines Renault, Gebr. Sulzer AG in Volkswagen AG.

EFQM je ob podpori Evropske organizacije za kakovost (EOQ) in Evropske komisije (EU-DG III) razvil model odličnosti EFQM, na katerem temelji evropska nagrada za kakovost *(European Quality Award)*. Združil naj bi izkušnje MBNQA in Demingove nagrade. V letu 1992 je bila že podeljena prva nagrada EQA. Z razvojem modela odličnosti je bil storjen korak naprej od filozofije zagotavljanja kakovosti, saj model vsebuje elemente, ki zajemajo ves poslovni sistem, in tako lahko pomeni sistemsko nadgradnjo standardom kakovosti.

Osnova nagrade je model odličnosti EFQM, ki je za vodstva podjetij učinkovito in v Evropi uveljavljeno orodje za pomoč pri izboljševanju poslovanja ter doseganju mednarodne konkurenčnosti. Vključuje tudi pristop, ki omogoča kvantitativno merjenje uspešnosti delovanja podjetij, in to je osnova za neposredno primerjavo z drugimi domačimi in evropskimi podjetji.

Slika 2: Podelitev evropske nagrade za kakovost 2006

Nacionalne nagrade za kakovost

V Evropi obstaja že več kot 25 nacionalnih in regionalnih nagrad, katerih podlaga je evropski model odličnosti. Tudi v Sloveniji smo se po osamosvojitvi začeli srečevati z zahtevami novih trgov, ki so morali čez noč zamenjati jugoslovanskega. Tako je postalo jasno, kaj pomeni kakovost za našo konkurenčnost, produktivnost in življenjski standard.

Priznanje Republike Slovenije za poslovno odličnost (PRSPO)

Zametki državne nagrade za kakovost v Sloveniji: priznanja Republike Slovenije za poslovno odličnost segajo v leto 1994, ko sta bila v okviru Nacionalnega programa kakovosti Republike Slovenije (NPKRS) izražena volja in interes takratnih pristojnih institucij na področju kakovosti, da bi se ustvarile možnosti za uvedbo sistema nagrade na tem področju na najvišji državni ravni. Tako je takratni Urad RS za standardizacijo in meroslovje* v sodelovanju z drugimi institucijami na področju kakovosti začel oblikovati potrebne elemente za sistem, pri čemer se je zgledoval po evropskih in svetovnih izkušnjah ter smernicah, na začetku po ameriški in kasneje po evropski nagradi za kakovost, ki jo vodi evropski sklad za upravljanje kakovosti *European Foundation for Quality Management* – EFQM od leta 1991. Tako so bili leta 1998 s sprejetjem zakona o priznanju Republike Slovenije za poslovno odličnost izpolnjeni vsi pogoji za izvedbo prvega postopka ocenjevanja podjetij po modelu EFQM .

Državna nagrada za kakovost poslovanja organizacij je program Vlade RS, ki se izvaja v skladu z Zakonom o priznanju Republike Slovenije za poslovno odličnost in po zgledu evropske nagrade za kakovost poslovanja *(European Quality Award)* v Bruslju. Priznanje podeljuje odbor za PRSPO. Urad RS za meroslovje (MIRS), ki deluje v okviru Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, koordinira s tem povezane aktivnosti in v imenu odbora izvaja potrebne strokovne in administrativne naloge. Glavni namen nagrade sta stalno izboljševanje na podlagi razvoja znanja, inovativnosti ter prenosa dobre prakse in izboljševanje konkurenčnosti slovenskih podjetij/organizacij v zasebnem in javnem sektorju.

Za konkurenčno prihodnost podjetja, razvoj strategij ter organizacijsko prilagoditev je bistveno razumevanje prednosti ter področij za izboljšanje. Obstaja več modelov odličnosti v svetu: v Evropi je najbolj razširjen model odličnosti EFQM, ki je temelj meril v okviru evropske nagrade. Model temelji na ideji, da zadovoljstvo odjemalcev, zaposlenih in pozitivni vplivi na družbo skupaj pripomorejo k odličnim poslovnim rezultatom. Podjetja s cikličnimi procesi samoocenjevanja pridobijo močno orodje za dodatno okrepitev stalnega učenja, izboljševanja in inovativnega mišljenja.

** Urad RS za standardizacijo in meroslovje se je medtem reorganiziral in se 27. 4. 2001 preimenoval v Urad RS za meroslovje.*